

Utviklingen i jordbruket i Troms

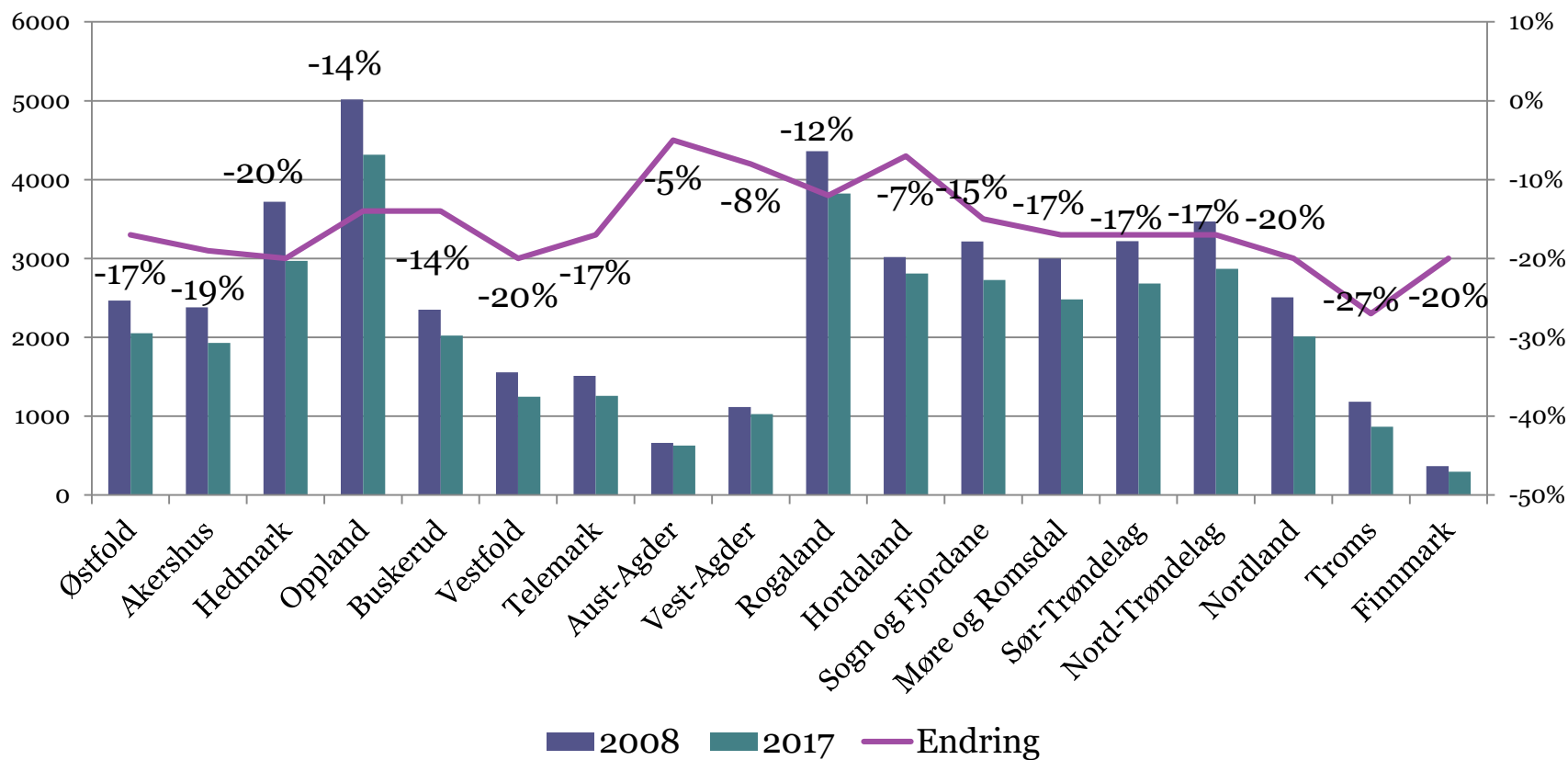
Landbrukskonferanse i Tromsø 22. august 2019.
Hanne Eldby.

Hva skal jeg snakke om?

- Utviklingen i jordbruket i Troms
- Sammenligning Troms og Finnmark på nøkkeltall
- Muligheter – utmark og marked
- Eiendomssituasjonen og leiejord
- Investeringer
- Hva kan kommunepolitikerne ta tak i?

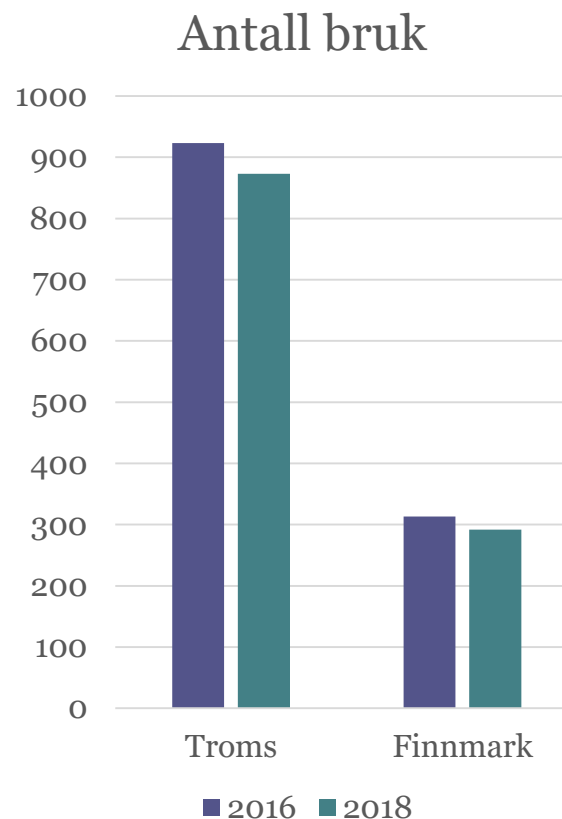
Antall bruk og endring: 2008-2017

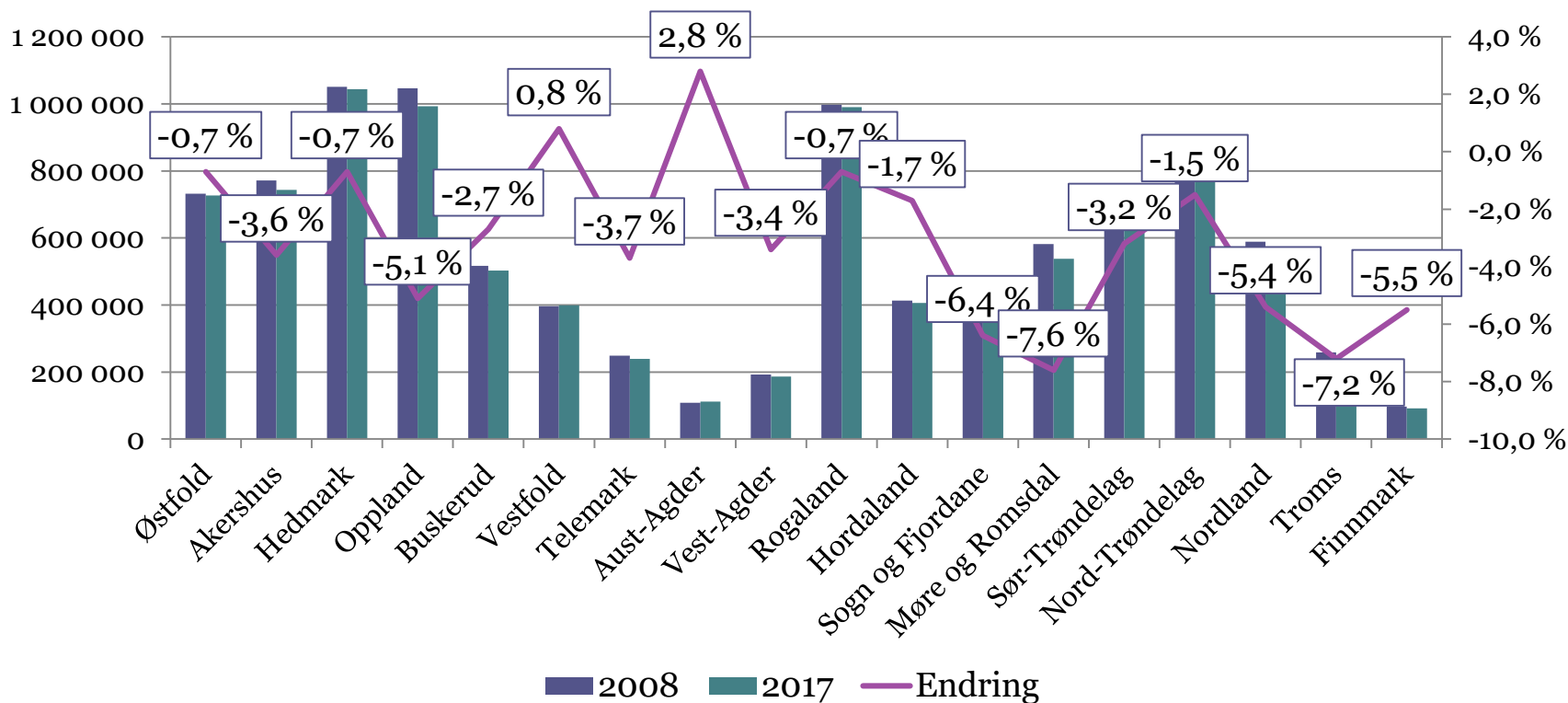
Utviklingen i norsk landbruk de siste ti år - og hvor står Troms?

De tre siste årene?

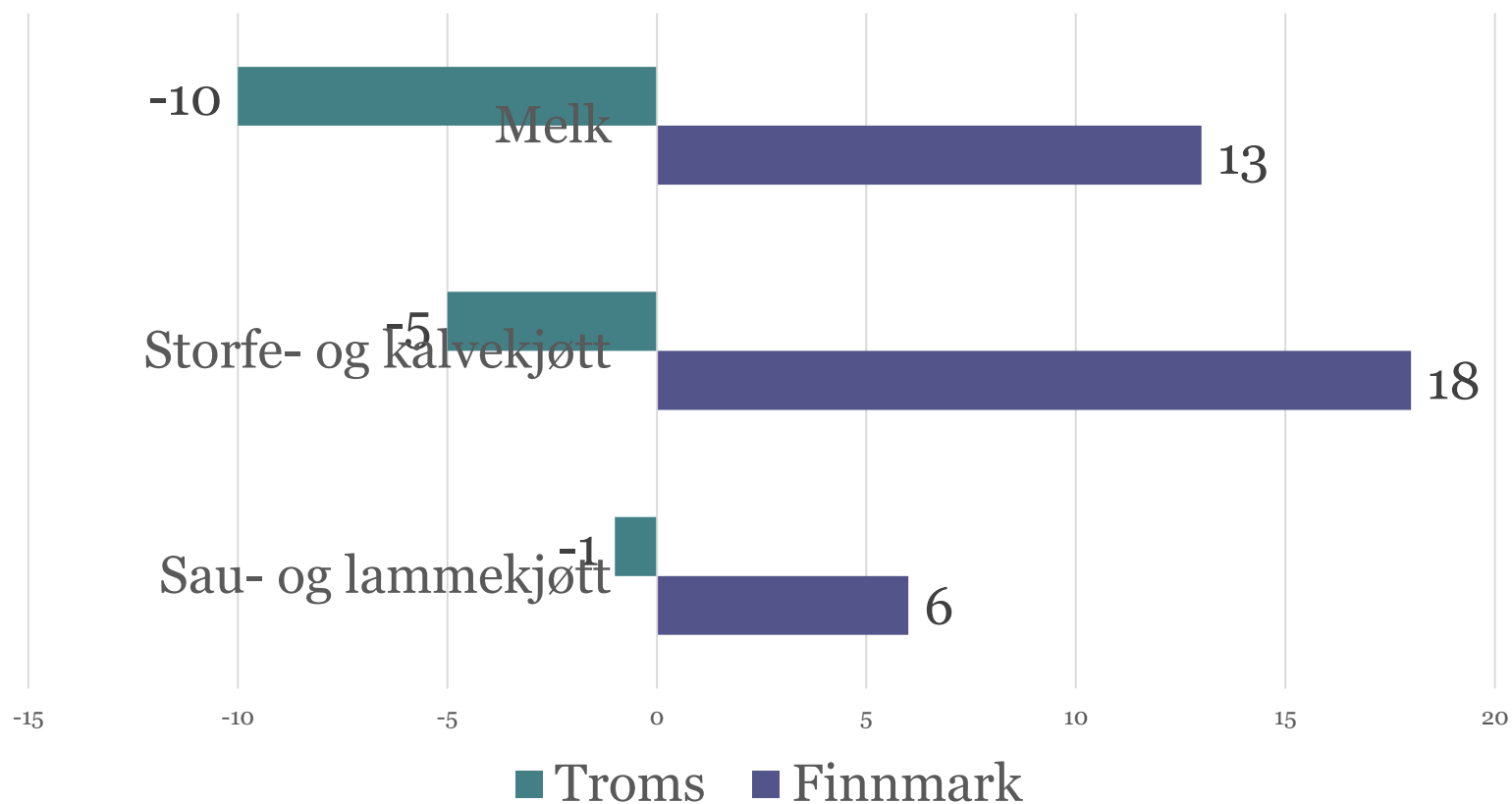
- Troms har en reduksjon i antall bruk på 5,4 prosent
- Finnmark har en reduksjon i antall bruk på 6,7 prosent.
- Landsgjennomsnittet er en reduksjon på 2,3 prosent.

Jordbruksareal og endring 2008-2017

Utviklingen i produksjonene 2005-2018

Produksjonen i Troms og Finnmark

	Troms 2018	Finnmark 2018
Meieri (mill. liter)	31,2 2%	20,4 1,3%
Sau- og lam (tonn)	1380	271
Storfe og kalv (tonn)	1389	716
Svinekjøtt (tonn)	786	29

Jordbruket i Troms og Finnmark

	Troms	Finnmark
Antall produsenter	867	291
Fulldyrka areal	Sn. 270 daa	Sn. 237 daa
Melk	190 (22 %) sn. 24 kyr	95 (32 %) sn. 29 kyr
Sau	455 (53 %) sn. 102 søyer	130 (44 %) sn. 79 søyer
Langsiktig gjeld	1 724 303 kr	2 799 969 kr

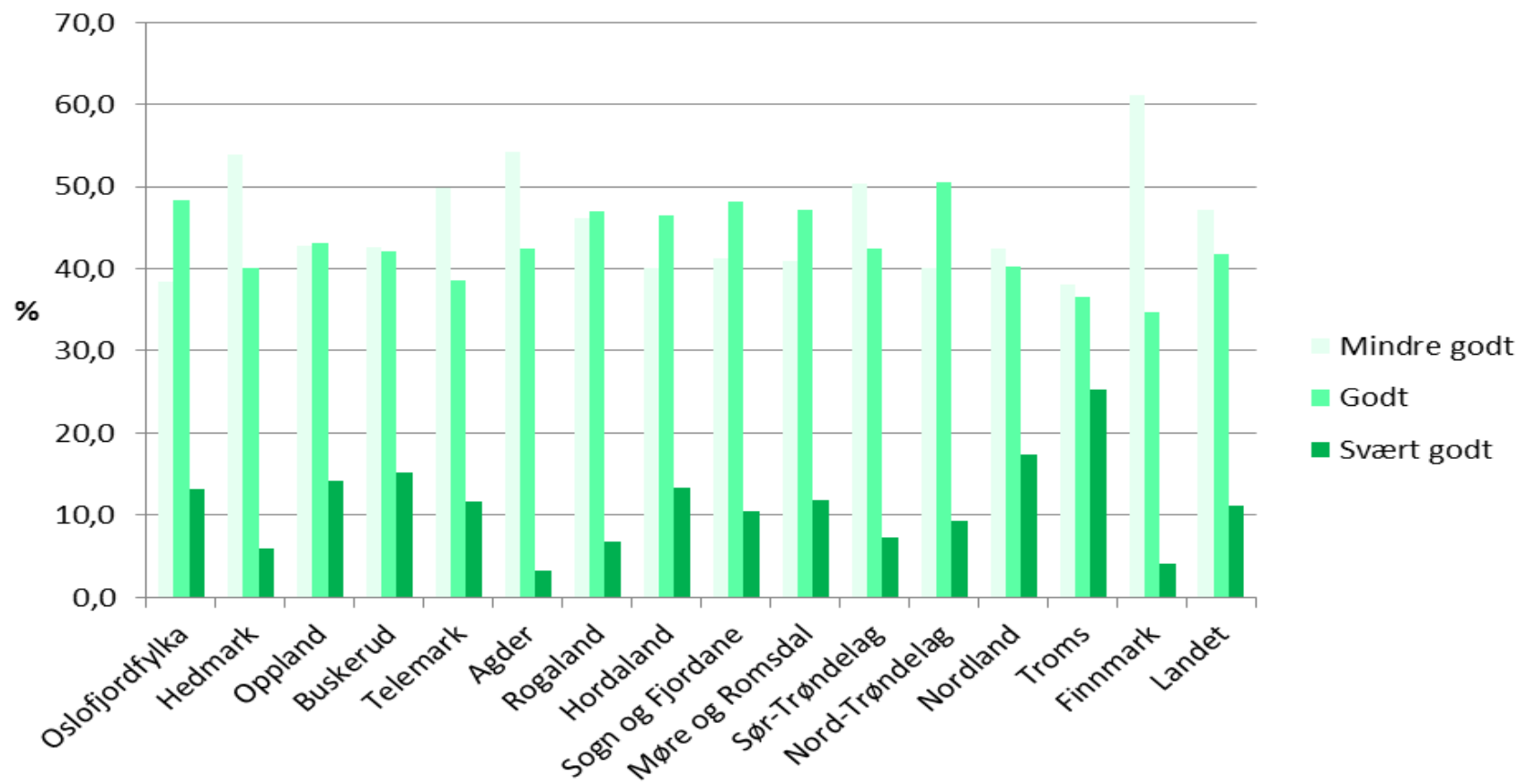
Bruk med melk i Troms og Finnmark - 2017-tall (Driftsgranskningene)

	Troms	Finnmark
Antall bruk med melk	15	9
Antall årskyr	19,8	33,4
Grovfôr (dekar)	445,3	508,9
Driftsoverskudd jordbruk	485 333	760 798

Norges beste utmark!

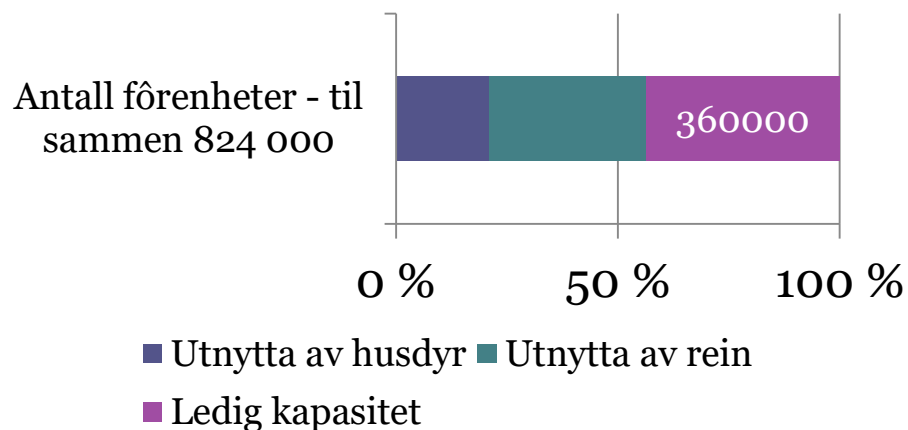

Norges beste utmarksressurser

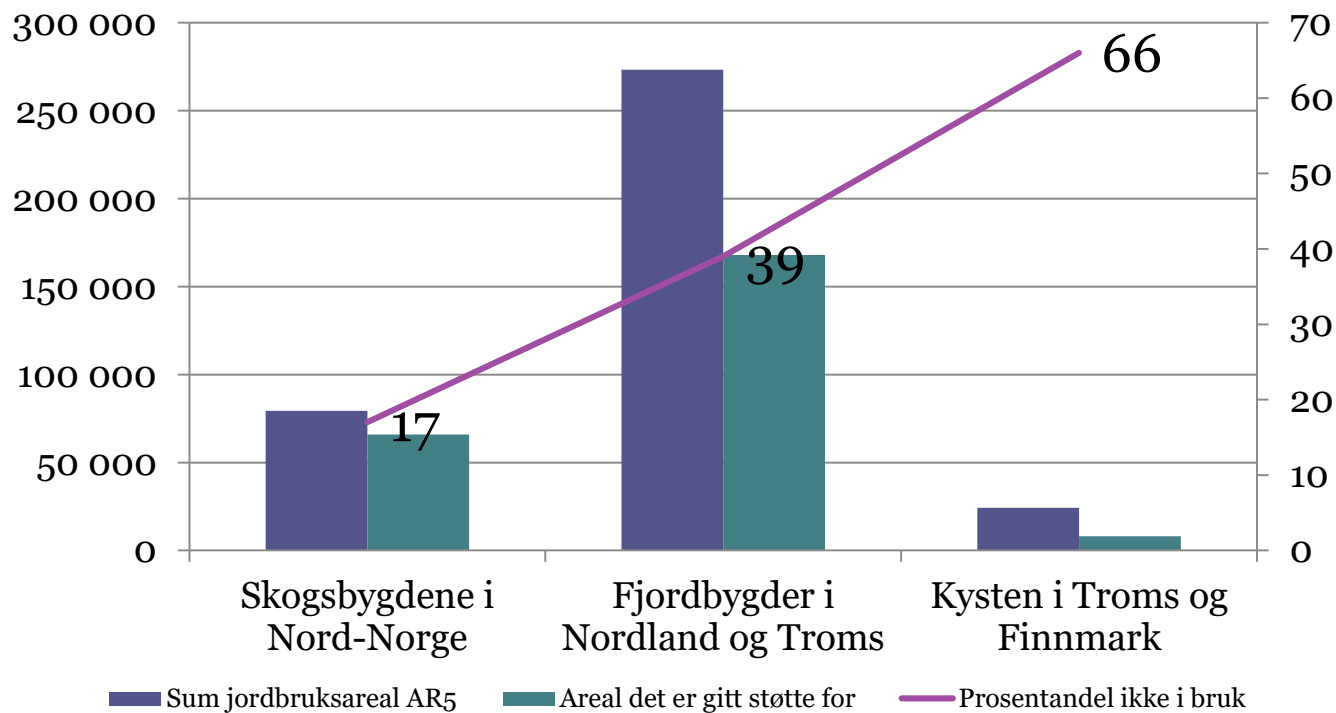
Kilde: Nibio

Norges beste utmarksressurser

		Ledig kapasitet	Dagens bestand
1 sau i utmark	1 FE	360 000	Hvor i mange i dag? Ca 120 000 inkl. lam
1 ungdyr av storfe	5 FE	72 000	15 000 Melkekyr, andre storfe og ammekyr
1 geit	1,5 FE	240 000	7 800 Melkegeiter
1 rein	3 FE	120 000	97 000

Ledig innmark

Og nydyrking er også en mulighet – eks. Kvæfjord – 3000 dekar

Markedsmulighetene

Markedssituasjonen

Underdekning i markedet

- Frukt og grønt
- 23 prosent av kvota er ubrukt – det utgjør 8 700 tonn eller om lag 44 millioner bare i pris

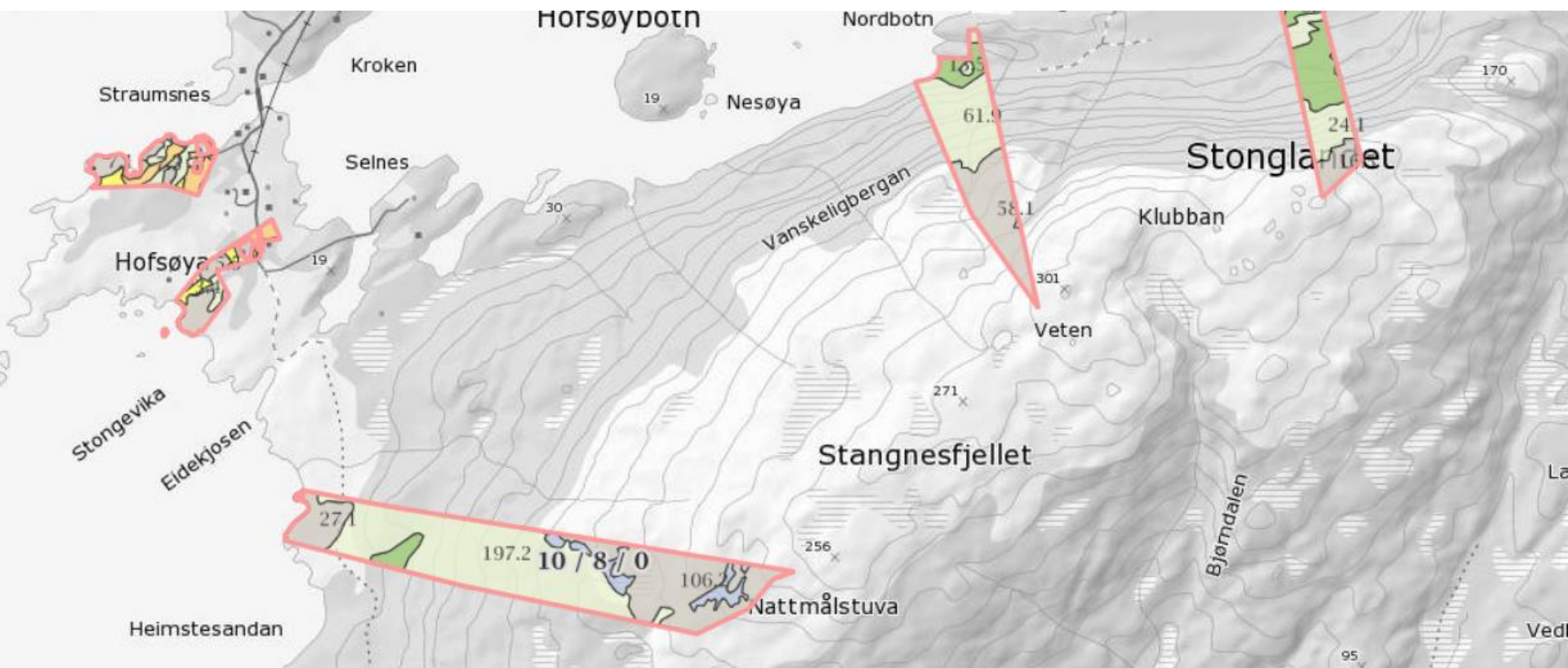
Mer tvilsomt

- Stor økning på sau
- Ammeku
- Svin og fjørfe
- Geitemelk

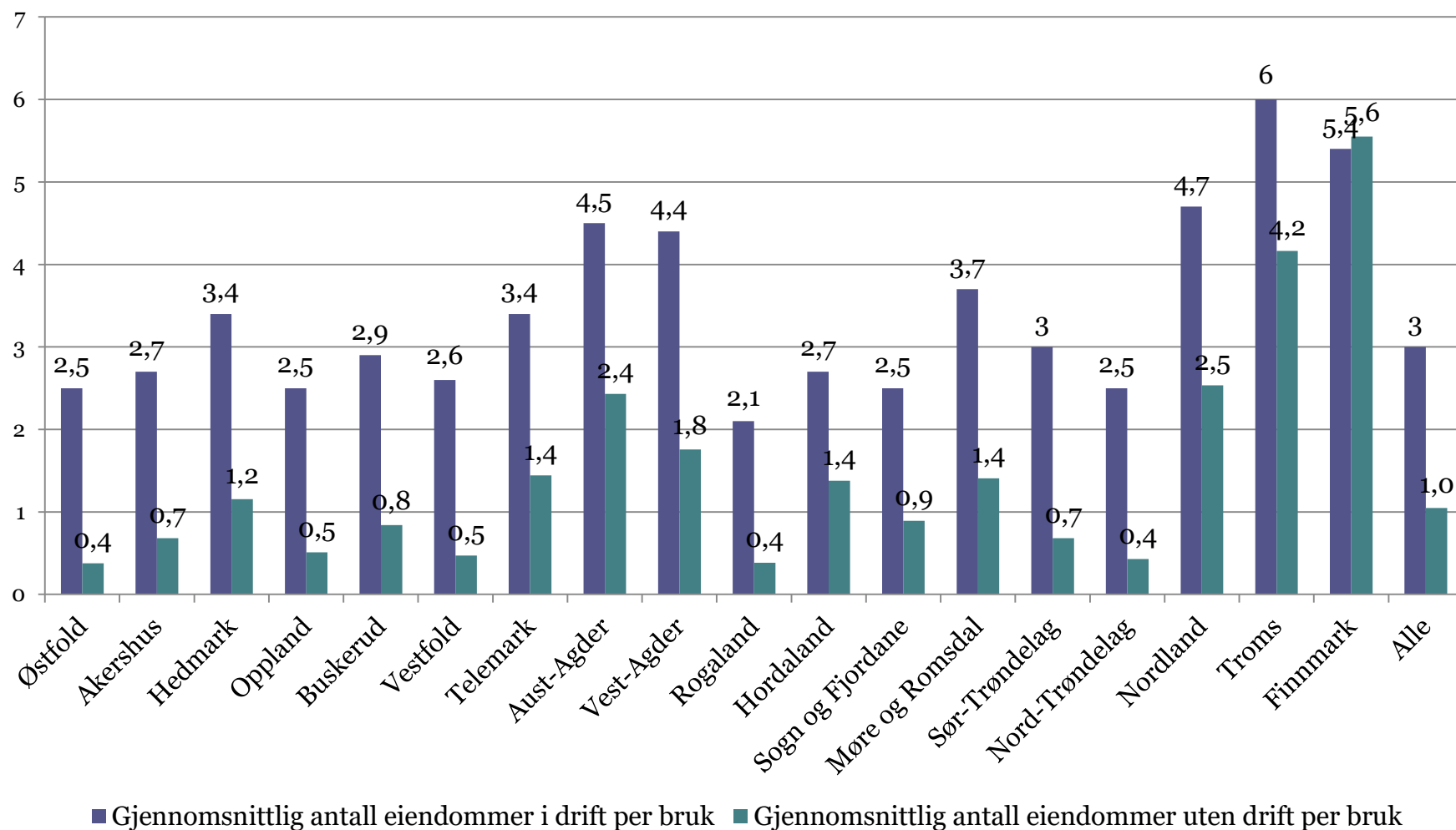
Det er også muligheter for å bedre lønnsomheten gjennom satsninger som

- Arktisk landbruk

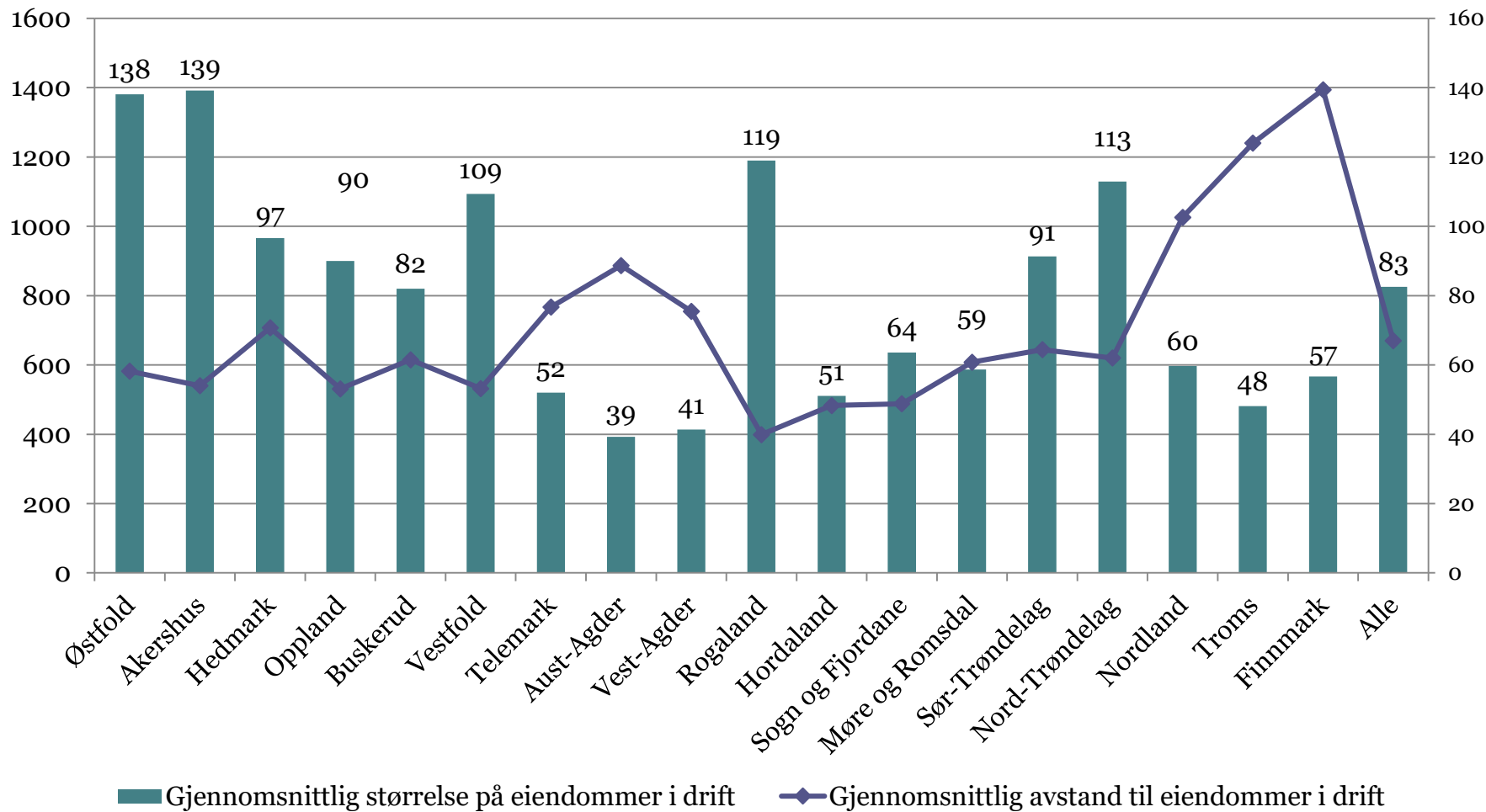
Eiendomsstrukturen i Troms

Gjennomsnittlig antall jordbrukseiendommer i drift og ute av drift per gjenværende aktivt gårdsbruk (2015)

Gjennomsnittlig størrelse på eiendommer i drift (daa) og gjennomsnittlig avstand i meter (luftlinje) til nærmeste aktivt driftssenter

Gruppeintervjuer – fordeler og ulemper med leiejord

Fordeler	Ulemper
Billigere å leie enn å kjøpe Fleksibilitet	Gir ikke pantesikkerhet Bonden må stå med lua i handa for å få lov til å drive jorda Begrensninger i avtalene f.eks ikke potet, ikke gjødsling Dårligere agronomi Gir ikke sikkerhet for videre drift
Dette dreier seg egentlig om to ting: - Muligheten til å eie jord løser noen problemer – pantesikkerhet og sikkerhet for videre drift av eiendommen - Ordna leieforhold (Hvem er det egentlig som sitter med ansvaret for at jorda holdes i drift?)	

Jordlovas § 8

Kap. IV. Vern av dyrka og dyrkbar jord m.v.

§ 8. Driveplikt

Jordbruksareal skal drivast. Ny eigar må innan eitt år ta stilling til om han eller ho vil drive eigedomen sjølv eller leige bort jordbruksarealet etter føresegnene i andre ledd.

Driveplikta kan oppfyllest ved at arealet vert leigd bort som tilleggsjord til annan landbrukseigedom. Det er ein føresetnad for at driveplikta er oppfylt ved bortleige at leigeavtala er på minst 10 år om gongen utan høve for eigaren til å seie ho opp. Avtala må føre til driftsmessig gode løysingar og vere skriftleg. Avtaler som fører til driftsmessig uheldige løysingar, kan følgjast opp som brot på driveplikta. Ei leigeavtale som er i strid med andre, tredje eller fjerde punktum, kan ikkje gjerast gjeldande mellom partane eller i høve til offentlege styresmakter.

Finn departementet at jordbruksareal ikkje vert drive, kan eigaren påleggjast å leiga jorda bort for ei tid av inntil 10 år, eller at jorda skal plantast til med skog, eller tiltak av omsyn til kulturlandskapet. Om pålegg ikkje er ettercome når fristen er ute, kan departementet gjera avtale om bortleige av heile eller delar av jorda for ei tid av inntil 10 år.

Endra med lover 8 des 2006 nr. 68 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 8 des 2006 nr. 1361), 19 juni 2009 nr. 98, se

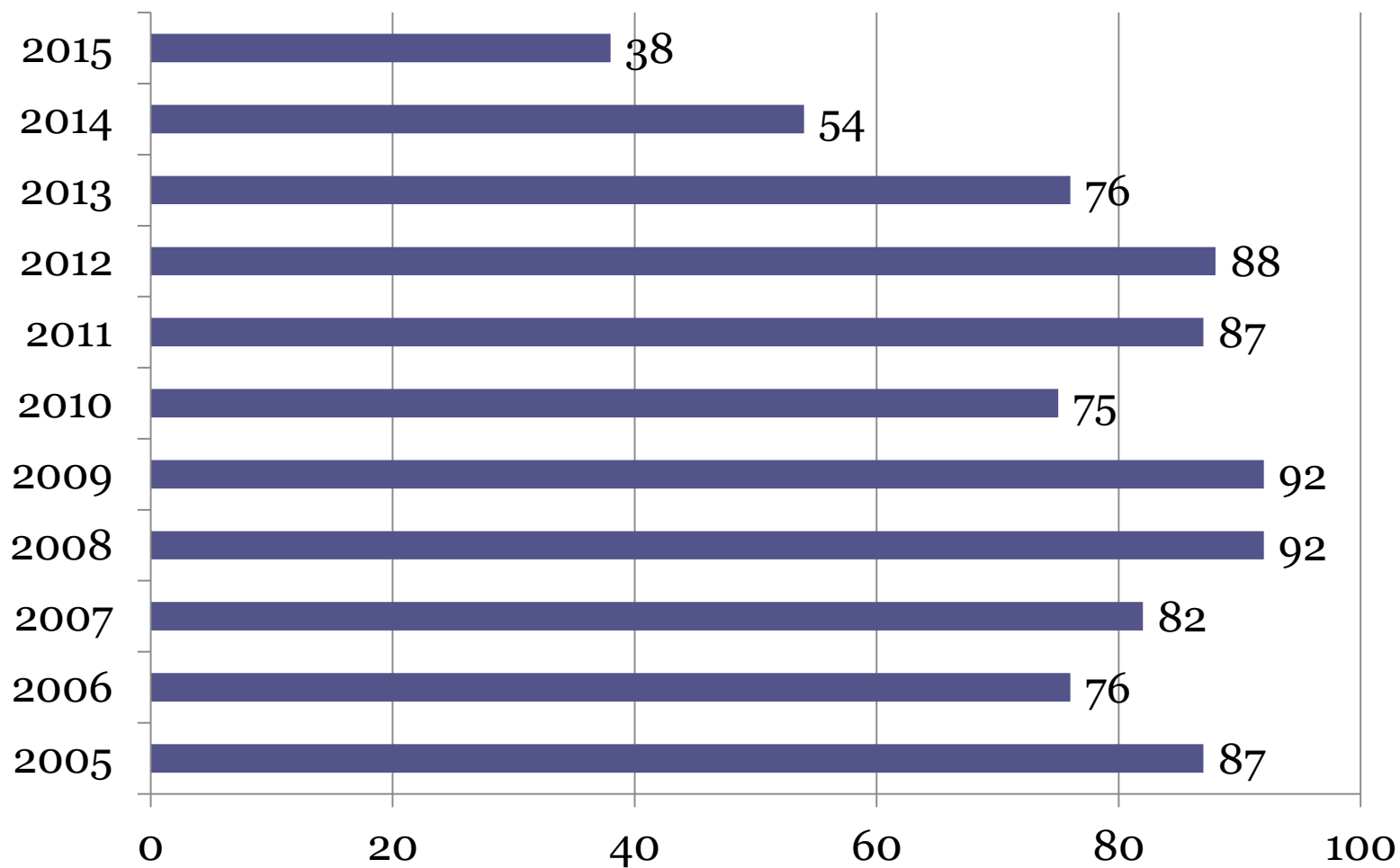
Investeringsituasjonen

Hva er status for din gårdsdrift mht. omlegging til løsdrift?

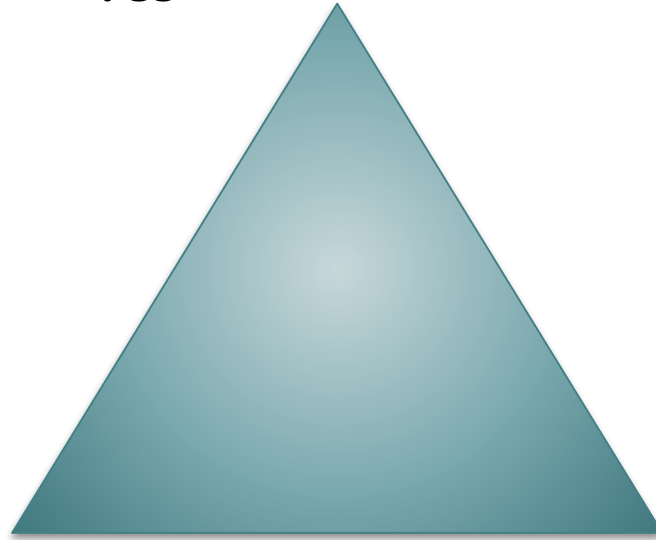
	Nordland	Troms	Finnmark	Hele landet
Driften er allerede organisert som løsdrift	36	27	46	38
Driften skal legges om til løsdrift (evt. bli med i samdrift)	13	12	22	11
Driften skal ikke legges om til løsdrift	24	20	13	25
Vet ikke	27	41	19	27
Total prosent	100	100	100	100
N.	414	129	54	5281

Antall innvilgede søknader i Troms

En ond trekant?

Små enheter – høyere
pris per liggeplass –
lavere inntjening Høye
byggekostnader

Mangler
pantesikkerhet
uten avtaler
Periferi – lave
priser

Alt for lite
investeringsmidler
Tak på støtte

Hva trenger jordbruket i Troms?

Til kommunepolitikerne

- Krafttak for driveplikta, ryddige kontraktsforhold og salg av eiendommer
- Næringsfond - tilskudd til investeringer, nydyrking, aktiv støtte til å gjøre det som trengs på brukene. Eksempelet Kvæfjord.
- Og støtt gjerne jordbruket i Troms i å slippe kvotekutt!

Takk for meg!